

HEGYKÖZI TÜNDÉRVARÁZS ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

„HEGYKÖZVILÁG”

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

PÁLHÁZA

OM: 202807

Tartalomjegyzék

♦ Bevezető.....	3
♦ Az óvodák adatai.....	4
♦ Helyzetkép.....	6
♦ Programunk alapelve.....	7
♦ Gyermekképünk.....	8
♦ Óvodaképünk.....	8
♦ Pedagógusképünk.....	9
♦ Óvodánk alapvető célja.....	9
♦ Óvodánk alapvető feladatai.....	10
♦ Kultúraátadás.....	10
♦ Az erkölcsi- szociálisérzelmek alakításának feladatai.....	11
♦ Esztétikai érzelmek alakításának feladatai.....	11
♦ Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása az intellektuális érzelmek alakításának feladatai.....	12
♦ A program rendszerábrája.....	13
♦ A nevelés kerete.....	14
♦ A program ajánlott napirendje.....	22
♦ A program tevékenységkerete.....	24
♦ A program tevékenységformái.....	25
♦ Újszerű nevelési eljárások, fejlesztések, modern pedagógiai módszerek.....	57
♦ Óvodánk kapcsolatrendszere.....	60
♦ A program erőforrásai.....	63
♦ Tárgyi feltételek.....	65
♦ Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink, az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseink és a gyermekvédelmi munka az óvodában.....	66
♦ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésük elősegítése.....	71
♦ A tehetséges gyermekek óvodai nevelésének feladatai.....	72
♦ A Sajátos Nevelési Igényű gyermekek integrált óvodai nevelési feladatai.....	77
♦ Helyi Óvodai Integrációs Program.....	86
♦ Intézményünk speciális szolgáltatásai.....	91
♦ Összegzés.....	92
♦ Legitimációs záradék.....	93

BEVEZETŐ

A Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde (3994 Pálháza, Vásártéri utca 15. sz.) Pedagógiai Programja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény figyelembevételével, az Óvodai nevelés országos alapprogram által meghatározott pedagógiai munka alapelvei alapján a helyi sajátosságokra és az óvoda eddigi pedagógiai értékeire, szokásaira, hagyományaira építve készült.

Lehetőséget biztosítva a szakmai önállóságra, pedagógiai elképzelések, nézetek alkotó érvényesítésére.

Gyermekeközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkör megteremtésére törekszünk, melyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint fejlesztjük, neveljük.

Az óvodapedagógusoknak úgy kell közvetíteni kultúránkat, hogy ez által, az óvodás gyermekek érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak. A felnőtt szakembernek kell ismerni a módját és vállalni azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermek új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse!

Jogszabályi háttér

- 363/2012. (XII. 17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.
- 229/2012 (VIII. 28.) Kormány rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 137/ 2018. (VII. 25.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII. 17.)Korm. rend. módosításáról

AZ ÓVODÁK ADATAI

1. Az intézmény neve: Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde

OM azonosítója: 202807

2. Az intézmény feladat ellátási helyei:

Székhely: 3994 Pálháza, Vásártéri u. 15.

Tel: 47/370-567

Telephelyek:

Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde Kovácsvágási Telephelye

3992 Kovácsvágás, Fő út. 31.

Tel: 47/370-608

Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde Hollóházi Telephelye

3999 Hollóháza, Petőfi út 8.

Tel: 47/305-025

Az intézmény fenntartója:

Hegyközi Területfejlesztési és Alapellátási Társulás

A fenntartó székhelye:

3994 Pálháza, Dózsa György út 151.

Típusa: Többcélú intézmény, óvoda, mini- bölcsőde

Óvodánk közfeladata:

Óvodai nevelés a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 8. §-a valamint óvodai ellátás a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban:

Mötv.) 13. § (1) bekezdés 6. pontja alapján. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált együttnevelése óvodai fejlesztő programmal. A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése az Nkt. 4. § 1. r) pontja alapján. Mini bölcsődei ellátás a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 43/A. §-a alapján.

A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

	szakágazat száma	szakágazat megnevezése
1	851020	Óvodai nevelés

Óvodánk alaptevékenysége:

A költségvetési szerv alaptevékenysége: Az intézmény az Nkt. 8. §-a alapján biztosítja az óvodai nevelési feladatok ellátását, beleértve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelési feladatait.

Az intézmény az Nkt. 4. § 1. r) pontja alapján ellátja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését.

Az intézmény többcélú intézményként a Gyvt. 43/A. §-a alapján biztosítja a mini bölcsődei ellátást.

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4	104031	Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása
5	096015	Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben
6	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
7	104035	Gyermekekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében

A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Bózsza, Filkeháza, Füzérkajata, Füzérkomlós, Füzérradvány, Hollóháza, Kishuta, Kovácsvágás, Nagyhuta, Nyíri, Pálháza, Pusztafalu, Vágáshuta települések közigazgatási területe

A pálházi Óvoda működési területei: Pálháza városi, Bózsza, Füzérradvány, Füzérkajata Filkeháza, Kishuta, Nagyhuta-, Vágáshuta, Pusztafalu községi önkormányzatok közigazgatási területe.

A hollóházi Óvoda működési területei: Hollóháza, Füzérkomlós, Nyíri, Kéked, önkormányzatok közigazgatási területe

A kovácsvágási Óvoda működési területe: Kovácsvágás önkormányzat közigazgatási területe

Férőhelyek száma:

Pálháza: 75 fő

Kovácsvágás: 45 fő

Hollóháza: 25 fő

HELYZETKÉP

A Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde gazdálkodási besorolása: önállóan működő költségvetési szerv

Az intézmény alapító és irányító joggal rendelkező szerve:

Megnevezése: Hegyközi Területfejlesztési és Alapellátási Társulás

Székhelye: 3994 Pálháza, Dózsa György. út 151.

Az intézményhez 1 székhely, 2015. július 01-től 3 óvodai feladat-ellátási hely tartozott. 2022 szeptember 01-től a székhely intézményhez 2 óvodai feladatellátási hely tartozik, mert a füzérkomlói telephely ebben az évben megszűnt.

2018 szeptember 01-től intézményünk többcélú intézményként bölcsődei feladatot is ellát.

Óvodáinkba eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek érkeznek. Igyekszünk esztétikus külső és belső környezetet biztosítani a gyermekeknek.

A Hegyközi Alapellátási Társulás városában és községeiben nagyarányú a munkanélküliség, ebből adódóan az óvodáskorú gyermekek 80%-a hátrányos helyzetű, 0,07% veszélyeztetett, számuk az elmúlt 5 évben folyamatosan növekedett.

A hátrányosság okai: munkanélküliség, nevelési hiányosságok, kedvezőtlen szociális körülmények, helytelen szülői bánásmód, egészségügyi probléma.

A székhely óvodában és a telephelyeken a csoportok telt létszámmal üzemelnek. (25-30)

PROGRAMUNK ALAPELVE

- Megteremtjük a szeretetteljes biztonságérzetet adó óvodát, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki tartást, önállóságot, s az ebből fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.
- Az óvodáinkban nevelési feladatok megvalósítása során kiemelt figyelem irányul mindazon kompetenciák fejlesztésére, amelyek az iskolakészültség elérése céljából nélkülözhetetlenek.
- A sajátos igényű gyermek is teljes értékű, joga, hogy megfelelő elfogadó, fejlesztő hatású környezetben éljen és fejlődjön. Olyan környezetet alakítunk ki, melyben őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat. A gyengébbekhez közeledés és a segítőkészség legyen természetes számukra.
- A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentése.
- Esélyegyenlőséget, felzárkóztatást, tehetséggondozást támogató programok megvalósítása.

GYERMEKKÉPÜNK

- A gyermekekre úgy tekintünk, mint fejlődő személyiségre, aki egyszeri megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, és szociális lény is egyben, s hogy sajátos, életkoronként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- Gyermekeinkben alakuljon ki az élő és élettelen természet, növények, állatok védelme, tiszta, kulturált környezet igénye, jó ízlésű, kreatív személyiséggé formálódjanak.
- Gyermekeink egyformán magas színvonalú, és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek.
- **Olyan gyermekekké váljanak, akik érzelmileg gazdag, a településhez kötődő, a környezetükben jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagukat értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő, társas kapcsolatokra képesek.**

ÓVODAKÉPÜNK

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvodás gyermeknek joga van neki megfelelő óvodai nevelésben részesülnie, melyhez igyekszünk olyan feltételek biztosítani, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet övezi.
- Az óvoda, gondoskodik a gyermek sokoldalú, harmonikus, testi, értelmi, érzelmi erkölcsi fejlődéséről, a gyermek-közösség kialakulásáról, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel, **a mással nem helyettesíthető játékról**. Ennek érdekében a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában, gyermekközösség kialakításában, fejlesztésében együttműködünk a szülővel.
- Tiszteletben tartjuk és elfogadjuk a másságot, elítélünk minden hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból.
- Óvjuk a gyermekeket olyan légkör kialakulásától, melyben a gyermek megalázása megfélemlítése emberi méltóságának megsértése előfordulhat.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Biztosítjuk, hogy az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, megismerhessék kultúrájukat, magyar nyelven részesüljenek óvodai nevelésben.
- **Igényünk, hogy óvodapedagógusaink, és a nevelőmunkát segítő dolgozóink megfelelő színvonalon biztosítsuk óvodásaink nevelését, melyben a gyermek mindenek felett álló érdeke érvényesüljön.**

PEDAGÓGUSKÉPÜNK

- **Olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet jellemző.**
- Szakmailag jól felkészült nevelőtestület, pedagógiai megújulásra törekvő nevelők, akik képesek az együttműködésre, egymás tiszteletére, megbecsülésére.
- Nyugodt óvodai légkör kialakítása, melyben lehetőséget biztosítunk az önállóságra, kezdeményezésre, módszertani szabadságra, mely a helyi pedagógiai program céljainak megvalósítását biztosítja.
- A nevelőmunkát segítő alkalmazottakkal az egymást segítő, egymást kiegészítő jó kapcsolat fenntartása.

ÓVODÁNK ALAPVETŐ CÉLJA

- **A családi nevelést kiegészítve a településünkön és társközseinkben élő különböző szociális háttérrel rendelkező 3–7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermekek személyiségének kibontakozását elősegítjük.**
- Szeretetteljes, családias, biztonságot nyújtó légkör biztosítása, valamint esztétikusan kialakított, a fejlődéshez optimális feltételeket biztosító óvodai környezet megteremtése.
- A társadalmi igények szem előtt tartása mellett elsősorban a gyerekek életkori sajátosságainak, adottságainak és érdeklődésének megfelelő szakmai, pedagógiai munka megvalósítása, eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével. (Ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.)
- A gyermekeket elérhető közelségbe vigyük az őket körülvevő gazdag világot és tevékeny családias légkörben segítjük azt, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, és testi, szociális, értelmi téren is alkalmassá váljon az iskolai életre.

ÓVODÁNK ALAPVETŐ FELADATAI

- **Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, az egészséges, biztonságos óvodai környezet folyamatos megteremtése és biztosítása,** amelyben alapvető feladat óvodásaink egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítése. Az egészséges étkezés biztosítása, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megteremtése.**

Élmény gazdag mindennapok megteremtésével olyan gyermekek nevelése, akiket az együttérzés, az egymásra figyelés, segítőkészség, egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.

- A gyermek tapasztalataira, élményvilágára építve olyan változatos tevékenységek biztosítása, amelynek során eljuttatjuk őket egyéni képességeik optimális határához. A játékba integrált tanulás váljon szokássá, amelyben a gyermek érezze jól magát, az ismereteket észrevétlenül sajátítsa el.
- Szeretnénk kialakítani azokat a szokásokat, amelyek az élő és élettelen természet védelmét, a növények, állatok védelmét és a tiszta, kulturált környezet igényét szolgálják.

- Alapvető szokások elsajátítása, a környezetvédelem időszerű és helyi feladatainak megismertetése és gyakorlása. Az óvoda külső és belső esztétikus környezetének fenntartása, gondozása, fejlesztése, sajátos arculat, környezet óvó, - védő, - barát kialakítása szakemberek bevonásával.

KULTÚRAÁTADÁS

Kultúraátadás, mely **a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket.** Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus **kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat,** hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre. A családdal való együttnevelés során az óvodapedagógus figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyerekek. Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

AZ ERKÖLCSI- SZOCIÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt légkör megteremtése;
- Olyan óvodai élet megszervezése, amelyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás;
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását;
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat;
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban;

- Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek;
- a szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.

ESZTÉTIKAI ÉRZELMEK ALAÍTÁSÁNAK FELADATAI

- A gyermekek egyéni igényeinek figyelembevételével törekedjünk az esztétikus, a higiénikus gondozásra és az esztétikus megjelenés igényének kialakítására.
- Az ízlésformálást kezeljük kiemelten az óvoda mindennapjaiban, a természetben, a tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt.
- A tevékenységeknél teremtsük meg a rácsodálkozási élményeket, mely által a gyermekekben megerősödik az élménybefogadó képesség, a kultúra értékei iránti érzékenység és nyitottság.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A tárgyi, emberi, természeti környezetben a gyermekek legyenek képesek megkülönböztetni, mi a szép és mi a csúnya.

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA AZ INTELLEKTUÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítható feladat. A helyes mintaadás és szabálykövetés az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok biztosítása.

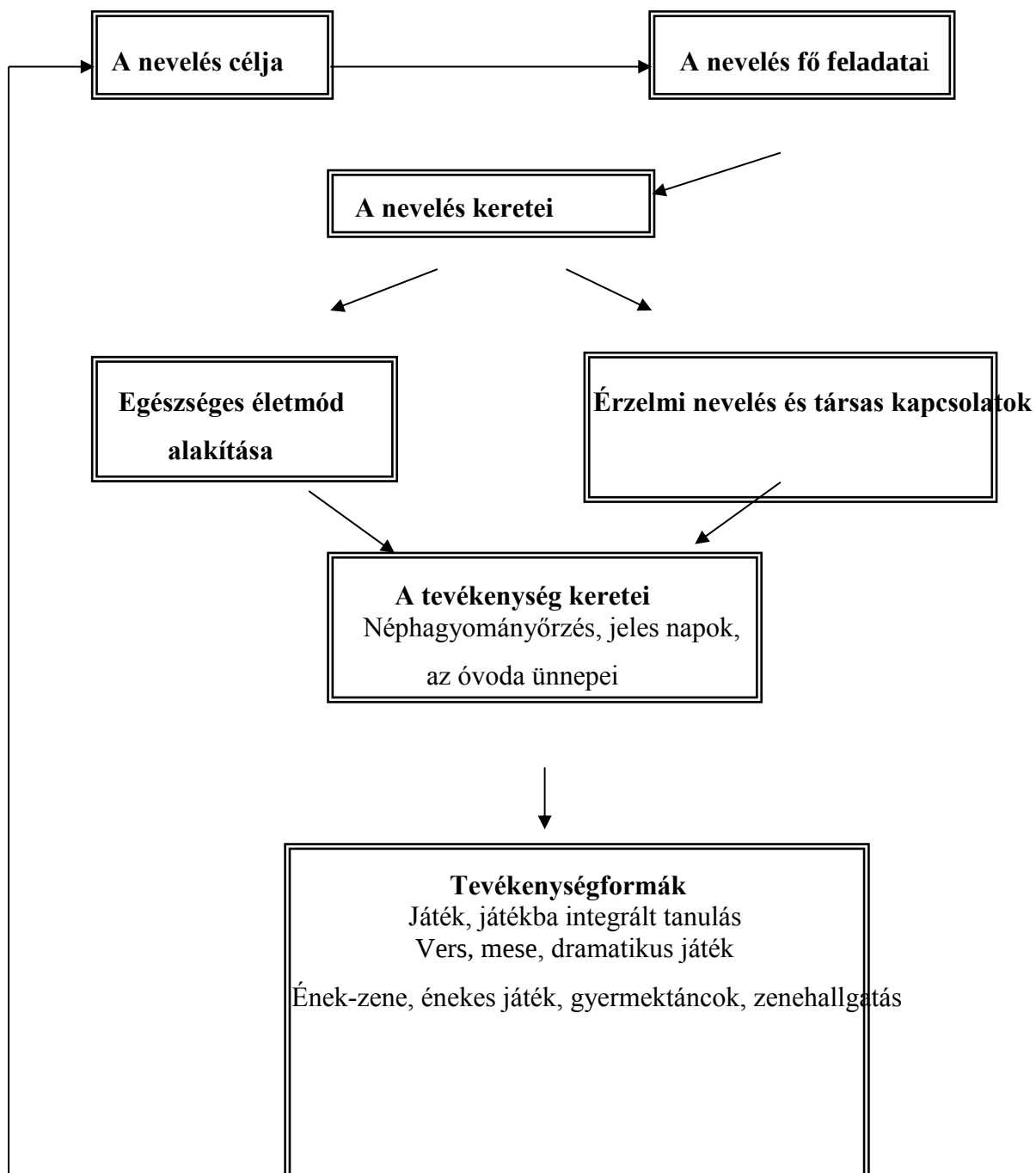
A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.

- Az érzelmi alapigények: a biztonságérzet, a szeretetérzet, a védettségérzet biztosításával segítsük a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.
- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat:

Az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.

- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy képi eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA

Rajz, festés, mintázás, kézi munka
Mozgás, mozgásos játékok
A környezet tevékeny megismertetése
Munkajellegű tevékenységek
Újszerű nevelési eljárások, fejlesztések

Az óvoda kapcsolatrendszere

Közvetlen és közvetett partnereink

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végéig

A NEVELÉS KERETE

Egészséges életmód alakítása

Célja:

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészsége, esztétikus környezet megteremtése

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodapedagógus az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, amely minden tevékenységéhez elengedhetetlen.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus a gyerekekkel együtt folyamatos megfigyeléssel, összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő meta jelzésekkel közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásaik.

Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt a gyerekek önálló testápolás, étkezés, öltözködés szokásainak szintjét az óvodába lépés pillanatától kezdve kísérje figyelemmel. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával**, együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon.

Az óvodai nevelés feladata az egészséges életmódra nevelés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, magas só-és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására.

Biztosítsák, hogy a nap bármely tevékenységében ihassanak.

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgesse a gyermekekkel, s csak akkor segítsen nekik, ha szükségük van a segítségre. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a családgondozási szokásainak összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használatához teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, kényelmes és ízléses öltözködés előnyeiről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percre tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Májustól kezdve az iskolába beíratott gyermekeknek legyen lehetőségük csak akkor pihenni, ha igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei nem érkeznek meg. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törülköző használatával igyekezzünk gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakori az alvás alatti bevizelés. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegényítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenciós, fejlesztő tornák**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc- deformitások megelőzésében.

A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap **edzési lehetőségük** van. Erre legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése **érdekében** az óvodapedagógus szervezzen **napi kocogó-futó lehetőségeket**. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérrellátását, a rugalmasságot és az állóképességet.

Az 1-es típusú diabéteszsel élőgyermekek ellátása az óvodában

Az Nkt. 2021. 09. 01. napjától hatályba lépő módosítása a 2021-2022 nevelési évtől kötelezettséget ró az óvodákra az inzulinfüggő cukorbetegségben szenvedő gyermekek intézményben megvalósuló speciális ellátása tekintetében. Az óvoda vezetője az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek részére a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére az egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a jogszabályban foglalt speciális ellátást biztosítja az intézményben.

Az 1-es típusú diabéteszsel rendelkező gyermekek- a szülők kérésére való segítése:

- vércukorszint-mérés
- inzulin beadása (orvosi előírásra, szülővel egyeztetve)
- intézményben speciális eljárásrend rosszullét esetére

Ki láthatja el az ilyen gyermeket?

- óvodapedagógus, vagy érettségizett NOKS foglalkoztatott
- aki felkészítő képzésben részt vett
- önkéntes vállalat alapján

A feladat továbbra is ellátható az iskolaorvos, védőnő útján is!

Ezt a feladatot ellátó diabétesz ellátási pótlékot kap. Finanszírozása: 1-5 fő, majd 5 fő diabéteszes gyermekenként 1 fő.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges környezet megteremtése

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, kiváló alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Úgy célszerű kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják az óvodapedagógusokat. Ugyanakkor legyen olyan udvarrész is, ahol a másik csoportban járó gyermekek együtt játszhatnak. Az udvar esztétikai szépségét a sok virág, cserje, ízlésesen kialakított virágos és / vagy veteményeskert adja. Az óvoda rendelkezzen homokozóval és agyagozó asztallal. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezzék be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** tegyék alkalmassá a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is. A természetes világítás biztosításához az ablakot hagyják szabadon, csak olyan esztétikus, kisméretű vagy áttetsző függönyt használjanak, amely nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítsuk a sötétítő függönyöket.

Az óvodapedagógus a különböző tevékenységekhez alakítson ki elkülönített kuckókat a csoportszobában. Tervezzon meg egy igazi mesebirodalmat, amely a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan sarok, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, festhetnek, barkácsolhatnak, mintázhatnak, és mindent megtalálhatnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvodapedagógus alakítson ki olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez.

A csoportterem legyen színben, formában, díszítés anyagának tudatos összeválogatásával összhangban egymással.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A szülők kéréséhez igazodva igényes felnőtt, és gyermekmunkákkal dekoráljunk az öltözők falát.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Gyermek mosdóban elhelyezett eszközeit jelükkel lássuk el.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak és fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, valamint önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát és a kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik és bekötik. A ruhájukat gondosan összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Célja:

- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A gyermekekben a **családias légkör** hatására kialakul az érzelmi kötődés társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, amely kapcsolatteremtésre, cselekvésre és tevékenységre ösztönzi őket.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozható az otthonosság érzése. Az 5-6-7 éves gyermekeknek még azt is biztosítjuk, hogy meghatározott céllal önállóan kimehessenek az udvarra. (A közvetett figyelemmel kísérésről ne feledkezzünk meg.)

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.(pld. Szeretet- báb).

A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvodapedagógus adjon lehetőséget ahhoz, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges minél hosszabb időn keresztül. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogassák ki, hogy ahhoz mondókát, verset, vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni.

A sok érdekes, értékes játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek befogadásában.

A gyermekek már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységeket, amit az óvodapedagógus sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltasson. Természetesen mindenkor tartsa szem előtt a gyermek egyéni képességeit, tempóját és az

otthonról hozott szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel és szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedő élet** szükséges.

A gyermekeknek legyen lehetőségük minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran megélhessék az önállóságukat, amely belülről táplálkozó kedvet és motivációs állapotot hozhat létre. Így alakul ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is szerveződjenek.

Az osztott csoportokkal működő óvodák minél több tevékenységet szervezzenek a kicsi és a nagy óvodásoknak. Az osztatlan csoportokat működtető óvodák viszont arra figyeljenek, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek tudjanak együtt tevékenykedni. Az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) találkozásának lehetőségét teremtsék meg. E célra használják fel a véletlen és a tervszerű találkozásokat.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége és gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója és egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja feltétel nélküli szeretetet, határokkal együtt. Határokat úgy célszerű megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára –egyéni sajátosságait figyelembe véve- érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is tegyünk érthetővé, alkalmazhatóvá.

A felnőtt- gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- A felnőtt próbálja megérteni –elsősorban érzelmileg- a gyermekeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)

- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szertett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala
- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével.
- Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakítását, formálja úgy a csoportosulásukat, hogy a közösség többi tagjaihoz kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát, a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjék meg a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, és a kompromisszum keresés. Mellőzendő: a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás. (Az óvodapedagógus minden gyermeknek biztosítsa a személyes percek, hogy a kapcsolatfeltevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a saját és mások érzésének elfogadása kapjon hangot.)
- A gyermekek viselkedéskultúráját, fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- A felnőttek tilalom helyett adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét és csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort, a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodjanak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkérlik.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetben egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szertettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit és érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is megtudják fogalmazni, hogy mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi, lelki harmónia megteremtésének. Ezért az óvodapedagógus a családdal közösen alakítsa ki a gyermekek napirendjét. Tervezésnél vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság és a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre. Az óvodapedagógus a napirendben külön időpontokat jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére és mozgásos lehetőségeire. A napirend javaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. A modellként bemutatott példa korcsoportonként az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenységek, teendők	
6: 30.-8: 30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	J Á T É K
	Személyes percek	
	Szabad játék	
8: 30-10: 30	Játékba integrált egyéni és mikro csoportos teendők, tevékenységek	
	Egyéni testápolási teendők	
	Tízórai	
	Egyéni verselés, együttes mesélés, dramatikus játék	
	Kis létszámú, csoportos rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	
	Mikro csoportos ének-zenei képességfejlesztése	
	Kis létszámú, csoportos, környezet tevékeny megismertető és élményfeldolgozó tevékenységek	
10: 30-12: 00	JÁTÉK A SZABADBAN	J Á T É K
	Mikro csoportos környezet tevékeny megismertető élmény-és tapasztalatszerzések, séták	
	Közös énekes játék, gyermektánc az udvaron	
	Mindennapi edzés teherbírás szerint: kocogás, futás	
12: 00-13:00	Ebéd	
	Testápolási teendők	
13: 00-15: 00	Pihenés, alvás mesével, altató énekkel vagy zenével	
15: 00-15: 30	Egyéni testápolási tevékenységek Uzsonna	

15: 30-16: 30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Mozgásos percek Egyénenkénti és/vagy kiscsoportos részképesség-fejlesztés Kis létszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása	J Á T É K
---------------	--	----------------------------------

A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

Hagyományörzés, népszokások

Ez a program a hagyományörzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét és értékét. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, és képes azzal azonosulni. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát és jelképeit. Jártasságra tesz szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg a feladatát. A hagyományörzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig szájról szájra hagyományozódik.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok

Az őszi jeles napjai:

- Világtakarítási nap (szeptember 23.)
- Állatok világnapja (október 04.)
- Dióverés, kukoricatörés, szüret, szilvalekvár főzés (október hónap)
- Márton nap

A téli jeles napjai:

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 06.)
- Karácsony (december 24-25-26.)

- Farsang (vízkeresztől, hamvazó szerdáig)

A tavasz jeles napjai:

- Március 15. nemzeti ünnepünk
- Víz világnapja (március 22.)
- Föld világnapja (április 22.)
- Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Május elseje
- Madarak fák napja (május 10.)

A nyár jeles napjai:

- Nemzeti összetartozás napja (június 04.)
- Környezetvédelmi világnap (június 05.)
- Szent István napja (augusztus 20.)

A hagyományörzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyet az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi szokásoknak megfelelően variálja. A hagyományok ápolása, a szülőkkel, nagyszülőkkel közös tervezetést, együttjátszást, együtt munkálkodást jelent, mely örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, betanított, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszást biztosítson. Az óvodapedagógusok, és a szülők vállaljanak minél több szerepet, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek a jeles napok.

A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jutnak. A

játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is teljesülnek. Továbbá célunk, hogy minél sokrétebb tájékozódó tevékenységgé váljék a játék és játékba integrált tanulás. A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- Az óvodáskorban megjelenő játékfajták s azok tartalmának, minőségének, gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)

Kreatív alkotó légkört, elsősorban olyan játék biztosításával érheti el az óvodapedagógus ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyt választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés és ötlet.

Az óvodapedagógus a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását. A gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjunk minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat és vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzet-jellemzőket.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek önállóan, vagy amíg erre nem képesek az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

A programban- jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és a bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek el különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljon a gyerekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy ott minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényben az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjáték kibontakozását. (népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sport játékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve **szabadon választott játékkal** játszhatnak. **A játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend és játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

Óvodánkban a 3 -4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve, alvás és étkezés idejét.

Az óvodapedagógus 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás, képessége kialakulhasson bennük.

A kreativitást kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek ízlésesek, praktikusak, az alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségű játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek a gyermekek pszichikus funkcióit fejlesztik, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek a gyermekeket ösztönzik az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban pedig az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermeknek bővítsa az eszközválasztékát elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó fém- és kárpitokkal, játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értele- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** a játék tartalmát gazdagítani. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra a játékokban is átélhessék. A gyermekek a szerepjátékukhoz alakítsák ki a teret.

A programban kiemelt szerepet kapnak a mikro csoportos séták és az erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Folytatódik a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés alapot ad a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenysége jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, és erősen hatnak laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétlése elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekek játékát továbbfejlődni. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvéshez. A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatot jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítse az óvodapedagógus. A szerepjátékhoz nem feltétlenül szükséges nagyméretű állandó helyet kialakítani. A gyermekeknek engedje meg, hogy a tereket is önállóan kialakíthassák. A szerepjátékhoz szükséges eszközöket, kellékeket helyezze esztétikus kosarakba, hogy könnyen tárolható és szállítható legyen a szabadon kreált térben.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak** és a **bábozásnak**. A mesék megjelenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség és az önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezzék a többi közé, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák és megszeretgethessék.

A gyermek a **konstrukciós játéknak** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térváriált gazdagság.

A **konstrukciós játékhöz** kapcsolva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermekeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékot, énekes játékokat és ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus ajánljon fel **szabályjátékokat**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

Az óvodapedagógus a szülők és a gyermekek bevonásával is barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy közös bábozásra ösztönözze őket.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermek számára a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallás-fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.)

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító módszerének alkalmazása

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó. Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el, hogy a játék elmélyült, élményszerű és fejlesztő legyen. Az óvodapedagógus akkor avatkozik be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a teret, és eszközöket biztosítanak.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Játékban integrált tanulás

E program szélesan értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A program felfogása szerint **a játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak**, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek

a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. A játékba integrált tanulás a szervezett mozgástevékenység miatt egyetlen egy napon borul fel, ha az óvoda nem rendelkezik tornaszobával.

A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja. A tevékenységekben megnyilvánuló, a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számtalan probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tudatos, tervszerű nevelőmunka érdekében a tevékenységek elsődleges megtervezése éves tevékenységi tervvel kezdődik. A tevékenységi terv évszakokra bontva valósul meg, a tervidőszakok során a tervezet módosítható az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék
	Ének-zenei képességek fejlesztés	Rajz, festés, mintázás, kézimunka			Mozgás, mozgásos játék
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok, gyermektánc Futás, kocogás	A környezet tevékeny megismerése Futás, kocogás	A környezet tevékeny megismerése Futás, kocogás	A környezet tevékeny megismerése Futás, kocogás	Futás, kocogás
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Mozgásos percek Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Mozgásos percek Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játék Énekes játékok- gyermektánc (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, festés, mintázás, kézimunka A környezet tevékeny megismerése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, mozgásos játékok Vers, mese, dramatikus játék Énekes játékok, gyermektánc Futás, kocogás
Mikro csoportos	Ének-zenei képességek fejlesztés Rajz, festés, mintázás, kézimunka
	A környezet tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei

Korosztály	Verselés, mesélés	Ének, énekes játékok	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'.

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'.

Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével.

A mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt.

A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermekek lelki nyugalmát, lelki békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
 - A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
 - A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Az irodalmi anyag igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése érvényesül.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb **költőink** ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a **magyar klasszikusok** és a **mai magyar írók** meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcáfólok, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros

versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagodik. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmét kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

Az óvodáskorban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Sok lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. Sokszor ismétljük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohasem keltheti ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. Célunk, hogy a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógus, majd a gyermekek fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerik a **bábokat**.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak, otthonról elhozhatják kedvenc könyveiket, és megmutathatják egymásnak.

A vers, mese, a **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek több alkalommal báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek. Ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

A kiscsoportos gyermekekkel megismertetünk **10-12** mondókát és **10-14** új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételjük.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához kapcsolódnak.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük. Az óvodapedagógus segítségével megjelenítik a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Ehhez sokféle lehetőséget teremtünk. A 4-5 éves gyermekek **4-5** mondókát, **5-6** rövid verset és **10-14** új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőség nyílik az ilyen típusú játékokra is. A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (**10-12**) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeihez.

Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. A délutáni pihenés előtt a nagycsoportos gyermekeknek **folytatásos mesét** is olvasunk. A gyermekek fantáziája gazdag. Próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket a „**mi mesénk**”-nek nevezzük el. Célunk, hogy a gyermekek a mese cselekményét mozgással, játékkal fejezzék ki. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján olyan közmondásokat keresünk, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat.

A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből közösen készítenek albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismételésre, az élmények felelevenítésére.

A nagycsoportos gyermekeknek **15-18** mesét mesélünk a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét gyertyafénynél. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét meséljük, hogy a másik héten eljátszhassák, megjeleníthessék a különböző mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a meseshallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek és a maguk szórakoztatására is.

- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesztik a gyermekek művészi fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, **komponált** gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei, kiváló eszköz az óvodás korosztály fejlesztéséhez.

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel együtt játszanak. Ezek között vannak arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játékok. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat**

tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze 1-2 **komponált gyermekdalt** tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** az óvodapedagógus továbbra is teremt olyan helyzetet, amelyben minél gyakrabban játszhatnak ölbeli játékokat, mondogathatnak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa is.

Igényes műválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez a gyermekeket mozdulatok kitalálására ösztönözzük, s ez egyben azt is eredményezi, hogy az **5-6-7 éves** gyermekek anyáskodó szerepben minél több ölbeli játékot játsszanak a kisebbekkel. A döntés egyik játékos eszköze a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmaznak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogat az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt, valamint jól elő tudja adni, megfelel saját hanganyagának. A zenei élményközvetítést élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg. Az óvodapedagógusok többször énekelnek népdalokat, de megjelenik a zenei repertoárjukban a rokon- és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

Az óvodás korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A **3-4 éves gyermekek** 6-8 mondókát és ölbeli játékot ismernek meg, valamint 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezek a játékokon keresztül ismerik meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgatunk halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Különböző játékos mozdulatokkal érzékeltetjük az **egyenletes lüktetést**. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, énekelve csalogatjuk őket a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakuljon az áhítatos zenehallgatás. Több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez gyakran kapcsolunk zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát meghallgatni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat énekelgetnek. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtetjük a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.

Az énekes játékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító-fogyó játékokat.

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelünk egyénileg, mikro csoportban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben, gyorsabban és lassabban. A levegőben próbáljuk felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés - felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Lehetőséget adunk a gazdagon felszerelt énekes sarokban újra játszani a mikro csoportban átélt zenei képességfejlesztő játékokat.

Több alkalommal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Többféle népi ritmuseszközt használunk a ritmusérzék fejlesztéséhez.

A zenei élményközvetítés mindennapos lehetőség az óvodában, többféle tevékenységhez kapcsolódik.

Az **5-6-7 éves gyermekeknek** lehetőségük van megismerkedni, és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumot találunk ki, amelyet a zenesarokban helyezünk el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Olyan dalokból válogatunk, amelyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését gyakori egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő zenei fogalompárok, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Gyakran játszunk zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a gyermekek a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy metallofonon játszassanak, így a hangok magasságkülönbségét érzékelhetik, néhány hangból álló motívumot kitalálhatnak, vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltathatnak. Arra ösztönözzük őket, hogy próbáljanak néhány hangból álló motívumokat kitalálni vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltatni.

A nemzetiségi csoportokban a nemzetiségi mondókák, dalok, énekes játékok és zenehallgatási anyagok egyaránt megjelennek.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. Munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikro csoportos formában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával, ahol egyszerre csak hat gyermekkel foglalkozunk, egyéni képességeket figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni.

A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartjuk meg, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élmény teli játékot. Az óvodapedagógus gazdag, igényes módszertani kultúrájával igyekszik elérni, hogy az énekes játékok igazi

katarzisz élményt jelentsen a gyermekeknek. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Ismerik a motívum hosszát.
- Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.

A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása, a tehetségek bátorítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység megteremtése
- Az óvodáskorban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő, változatos eszközök szükségesek**. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tároló helyekre van szükség**. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy maximum 6-8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Ebben a térben helyezzük el a gyermekek **mini galériáját**, ahova életkoruktól függően segítséggel vagy önállóan tehetik ki alkotásaikat. Így egy héten keresztül „gyönyörködhetnek” műveikben. Ezt követően a szülők részére összefűzve helyezzük el az öltözőben „alkotásaikat”. Év végén ezeket albumban összegyűjtve hazavihetik.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja.

Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.

A különböző technikákhoz és a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végiggondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez köpenyt használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

Az óvodáskorban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után megfogalmazhatja, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcolással, nyomattal stb. alkotnak. Segítjük a gyermekek képalakító-készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. Biztosítjuk a mindennapi mintázást.

A legkisebb óvodások is megismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen képtároló lehetőséget alakítunk ki, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítja, bővíti tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segíti és az ezekhez legkifejezőbb, legmutatósabb technika kapcsolásával. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használják ceruzát,krétát, filc- és rostirónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk.

A **plasztikai munkák** során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztántartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítja a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjelenítik a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgoznak kisméretű szövőkereteken.

A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Így minél gyakrabban átéljük az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek egyben megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket, stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítik elő, gondoznak minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervez. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A gyermekeknek ajánljon **egy témán belül alternatív lehetőséget és legalább kétféle technikát**. A rajzos térben helyezkedünk el, és az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz. Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy a beszélgetésben szereplő gyermekek legalább kétféle téma közül tudjanak választani. A téma kiválasztása után az óvodapedagógus legalább két technikát javasol, amellyel a gyermek meg tudja alkotni a választott témát. Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériájukban.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

Mozgás

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság) fejlesztése játékos formában.

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése, az alapvető mozgásformák elsajátítása és megszerettetése, a helyes testtartás kialakítása, a mozgás megszerettetése, sikerélményhez juttatás a mozgáshoz kapcsolódó pozitív élmények biztosításával.

Váljék természetessé és kíváncsisággá a rendszeres testmozgás, megfelelő mennyiségű és minőségű mozgástapasztalat és megfelelő terhelés biztosítása az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a percepció tapasztalatok elmélyítése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.

Az óvodáskorban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás), erőnléte, állóképessége, kitartása, az egyensúly érzékelése jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére. Döntően e gyakorlástól függ a motoros készségek fejlődése. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez, továbbá az elérendő célokhoz tervezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal, változatos talajformákon.

Ugrásgyakorlatokat játszanak: pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkednek meg, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés elkapás stb.

A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek sokféle **egyensúlyozó játékot** játszhatnak. Többféle kézi szert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok se túl könnyűek, se túl nehezek, elvárható erő kifejtésre készítetnek. Az óvodapedagógus rendszerint megmutatja a helyes mintát, és igényli a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben mozgásra készítő eszköz van, pl. bordásfal, szivacs-szőnyeg stb.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a **futásgyakorlatok**, a kitartó futás, pl. futnak 3-4 akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus **ugrásgyakorlatokat** szervez, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből- és távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során egykezes felső dobással próbálgatják a célba dobást, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Gyakran játszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani, helyben pattogtatni.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek **egyensúlyozó játékokat** játszanak 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat tervezünk – elsősorban mezítláb. Megjelenik a sorverseny.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Különböző kézi szereket használunk, pl. szalagokat, karikát, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást, a lassú futást, a kitartó futást, továbbá a futást különböző magasságú akadályokon át.

Ugrásgyakorlatokat végeznek. Páros és egy lábon haladással szökdelnek. Sorozatugrásokat végeznek különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakoroljuk a távolugrást.

A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 méter magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben.

Gyakran labdáznak párokban, kisebb csoportokban. **Támaszgyakorlatokat** végeznek, pl. pók, rákjárást. Ismétlik a tanult talajtorna elemeket: „csikórugdalózást” és a test hossz tengelye körüli gurulást. **Egyensúlyoznak** padon járással, kézi szerekekkel, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve, továbbá a pad gerendáján is. Összetett támaszgyakorlatokat és páros gyakorlatokat szerekekkel is végeznek.

Minden évben megrendezzük az óvodáink közötti játékos sportdélelőttöt, ahol közösen a gyermekekkel vetélkedőket szervezünk.

Sportnapunk célja:

- az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- a mozgás, a sport iránti érdeklődés felkeltése
- a mozgásigény kialakítása, fejlesztése
- az óvodai kapcsolattartás ápolása, szorosabbá tétele a telephelyekkel

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja. Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg. A futás mennyisége az életkor, cél és állóképesség figyelembe vételével fokozatosan növekszik. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.

- Tudnak labdát pattogtatni és vezetni helyben és járás közben.
- Célba dobhatnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

A külső világ tevékeny megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodáskorú gyermekek számára érhető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a környezetük megszerettetése, megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében.
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás mélyítése és a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeinek szeretetére és védelmére nevelés.
- A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése az eredményesebb fejlesztés érdekében.
- A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések, és az átélt élmények feldolgozása során.

Az óvodáskorú gyermekek számára érhető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkednek az ott dolgozó felnőttekkel, társaikkal, ebben nagymértékben segít az „Engedjétek, hogy szeressünk Benneteket” téma, amelynek összeállítása nevelőtestületi szinten történik. Biztonságérzetük kialakulása után az óvoda közvetlen környezetével ismerkednek. Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket gyűjtünk. Meglátogatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjairól.

Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat – és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, és azokat hasznosítjuk. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatast végzünk. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből. Ellátogathatunk a családokhoz, családi képeket nézegetünk. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat.

Ellátogatunk a településünkön lévő szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, Művelődési Házba, megtekintjük az ott lévő állandó és időszakos kiállításokat. Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. A gyermekek megismerik a személy- és teherszállító járműveket.

Megfigyeljük az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat.

Képek gyűjtésével lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére.

Az **5-6-7 éves gyermekek** megismerkednek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Szaporíthatnak töosztással növényeket. Csíráztatnak, ültetnek a csoportszobában, vagy a kertben. Megismerkednek gyógyfűvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. Megszervezzük az Állatok napját (október 4.), a Víz világnapját (március 20.) és a Föld napját (április 22.).

Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végzünk a növényekkel, állatokkal (földigilisztá-farm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal.

Megismerkednek a felnőttek munkájával, ellátogatunk több munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban osztályozzuk az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítunk. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek.

Ellátogatunk: múzeumba, tájházba, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra. Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatjuk környezetünk háziállatait, megfigyeljük, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban is történhet, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai program megszervezésére kerülhet sor.

A **3-4 éves gyermekek** erdei óvodai programja félnapos, az óvoda elhelyezkedése, a tájvédelmi körzet területén, erdőkkel körbe véve ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

A **4-5 éves gyermekek** kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az **5-6-7 éves gyermekek** két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. (Az óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezi meg az erdei programokat.)

Fotókat készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a képek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket. A szülőknek évszakonként fotóbemutatót készítünk, hogy ők is lássák, mi mindennel találkoztak, mit tanulhattak meg a gyerekek egy- egy program teljesítésével.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A mikro csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek– óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékuk kifejezését, mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé, stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült fotókat.

Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.
- Munkaeszközök használatának megtanítása

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segít a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A 3-4 éves gyermekek az óvodapedagógust figyelve részt vesznek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. E program megerősíti a közösségért végzett munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk (a tevékenységi sarkok rendezése, mosdófelelős, öltözőfelelős, asztalfelelős, virágok gondozása...)

Az óvodapedagógus megtervezi az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, **ajándékkészítés a kicsiknek**, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a növény- és állatgondozásra.

A gyermekek működjenek közre **az élősarok gondozásában**, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, **az óvodaudvar tisztán tartásában**: pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben, a veteményeskerti munkában.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a felelősi munkát a csoportban kialakított szokásrend szerint. Közösén döntenek el a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan terítnek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Felseprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét. Önállóan végeznek **környezetszépítő munkát, játéktisztítást**, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segíthetnek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készíthetnek nekik. Úgy irányítjuk a **növény gondozást**, hogy a gyermekek minél több műveletet önállóan el tudjanak végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a **járdák, utak tisztításában**. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel.

A munkaeszközök használatának megtanítása

Megismertetjük a gyermekekkel minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munkajellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösén dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.

ÚJSZERŰ NEVELÉSI ELJÁRÁSOK, FEJLESZTÉSEK, MODERN PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK

„Kudarccal az Iskolába”- Kompetencia alapú óvodai nevelés jó gyakorlat átvétele az Óvodafejlesztési pályázat támogatásával. (TÁMOP-3.1.11.-)

Célok

- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiségfejlődés biztosítása, elősegítése: alapkészségek, kulcskompetenciák, ismeret, attitűd, képességfejlesztés.
- Az iskolai potenciális zavarok megelőzését, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével
- Önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés megalapozása
- Testi-lelki szükségletek kielégítése.

Feladatok:

- A gyermekek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő, eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő, szomatikus, és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet
- Az egészséges, harmonikus differenciált személyiségfejlesztés, az életkori sajátosságok, valamint az egyéni és érési fejlődési ütem figyelembe vételével
- Változatos élmények nyújtása, befogadása, tevékenységekre való képesség folyamatos fejlesztése.
- Óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

A kompetencia alapú pedagógiai szemléletben elsődleges a gyermek életkori sajátossága, fejlettsége, képességeinek szintje.

Befogadó pedagógia

Az inkluzív pedagógiai szemlélet magában foglalja a nyitott, befogadó óvodai légkört, amelyben minden gyermek más és más, önálló személyiség.

Differenciálás, egyéni fejlesztés

Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet. Mindenkit a maga szintje, és képességei szerint kell nevelni. Ez érvényes a kiugróan jó képességűekre, a nehezen nevelhetők, a más kultúrában élők, és a sajátos nevelési igényűekre is.

- A gyermekek befogadására, beilleszkedésére különös gondot fordítunk. Ez a folyamat egyéni sajátosságaikhoz igazodik. A szülőkkel napi kapcsolatban vagyunk, egységes nevelési elvek kialakítására törekszünk. A nyílt nap alkalmával lehetőséget biztosítunk, hogy betekinthessenek mindennapjainkba.
- A gyermekek közösségi magatartásának kialakítása, az óvodai életbe való beilleszkedés elősegítése, a konfliktusmentes beiskolázás megalapozása.
- Gyermekeink testi nevelését a mindennapos mozgásnevelés biztosítja. Az egészséges életmódra nevelés, gondozás, egészségvédelem, egészséges életmód szokásainak megalapozására is nagy hangsúlyt fektetünk.
- Az óvodás gyermekek legfőbb szükséglete, létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalják meg a világ sokszínűségét, szereznek ismereteket, fejlődik személyiségük, ezért az óvodai tanulás a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás.
- Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztés az értelmi nevelés fontos része, melyben az általános tájékozottság fejlesztését a nevelőmunka egész folyamatában fokozott mértékben mindvégig érvényesítjük, valamint folyamatos a visszacsatolást, és nyomon követést

A gyermeki fejlődés nyomon követése

- ✓ az óvodával való ismerkedés szakasza
- ✓ félévenkénti bejegyzés a fejlődésről a fejlesztési eredményekről
- ✓ DIFER mérés
- ✓ a fejlődés áttekintése 5 éves korban
- ✓ döntés a beiskolázásról 6-7 éves korban
- ✓ Után-követés

Óvodával való ismerkedés szakasza:

A másodlagos szocializáció első élményei hosszútávon befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, és a felnőttek iránti bizalmát. A folyamat kétirányú, nem csak a gyermek szokja az óvodát, az óvodapedagógus nemcsak a gyermektől várja, sőt nemcsak azt segíti, hogy a gyermek alkalmazkodjon az óvodához, hanem ő maga is rajta keresztül az intézmény működése is alkalmazkodik a gyerekekhez. (pld: ki szereti a reggeli babusgatást)

Ismerkedési szakasz lépései:

1. családlátogatás (anamnézis, információgyűjtő lap, beszélgetés, gyermeki megfigyelés családi körben)
2. anyás beszoktatás (egyéni beszoktatási tervek)
3. Gyermeki dokumentáció (a gyermek beilleszkedésének tapasztalatai, a gyermek személyiségére jellemző jegyek diagnosztizálása, megfigyelés után egyéni fejlesztési terv készítése)

Félévenkénti bejegyzés

A fejlődésről a fejlesztési eredményekről (a Gyermektükör bemutatása minden szülőnek, mely korrekt tájékoztatást és értékelést ad negyedévente gyermekükről. Ezt a szülők aláírásukkal tanúsítják.)

A problémás gyermekek fejlesztéséhez segítséget nyújt a fejlesztőpedagógus, a pedagógiai szakszolgálat, logopédus.

DIFER mérés

A gyermeket képességeihez mérten kell fejleszteni. Tehát meg kell ismerni. A DIFER mérés minden területen 5 szakaszt különít el. Előkészítő, kezdő, haladó, befejező, és az optimum.

Egy nagycsoportos gyermek akkor tudja többé-kevésbé kudarcok nélkül teljesíteni az első osztályt, ha képességei már az utolsó két szakasz valamelyikében helyezkednek el. Ha még csak az előkészítő vagy kezdő szinten tart, nem javasolt számára az iskolakezdés.

2021-2022-es nevelési évben kivezetésre került a DIFER mérés.

Fejlődés áttekintése 5 éves korban

A differenciált munka eredményeinek értékelése annak érdekében, hogy ha szükség van prevencióra, korrekcióra (problémás, ill tehetséges), csoporton belüli, vagy csoporton kívüli kiscsoportos, ill. egyéni fejlesztésre, akkor elegendő időnk legyen a hiányok pótlására.

Iskolaérettségi vizsgálat kérése a Pedagógiai szolgálattól.

Döntés a beiskolázásról 6-7 éves korban

Ha elfogadjuk fenti mérőszámok szükségességét, akkor a beiskolázásról hozott döntés: megalapozott lesz, nem éri váratlanul a szülőket

Után-követés (után követő lap)

A gyermekeinket fogadó intézményektől évente információt gyűjtünk, és értékelünk a gyermekeink iskolai véleményezéséről, mert a tanító nénik visszajelzései megerősíthetik a jó gyakorlatot, és segítik a hiányosságok felmérését, és javítását. A megszerzett információk közös értékelése, összefüggések keresése.

ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formái

Az óvoda a családdal együtt segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, amely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- a családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt),
- anyás befogadás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez)
- a napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- szülői értekezletek
- egyéni beszélgetések a gyermekek fejlődéséről (a Fejlődésnapló alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése)
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások (mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeltetni lehessen)

Folyamatosan szervezzük a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait.

Óvoda és Mini Bölcsőde

A bölcsődei beszoktatás időszaka után a bölcsődések megismerkedhetnek az intézmény épületével, mikro csoportokban a kisgyermeknevelővel bejárhatják azt, mintegy távlatot nyújtva az óvodásévek várásához. Az óvodások egy-egy ünnep közeledtével meghívhatják csoportjukba a bölcsődéseket. Az óvodások ellátogathatnak a bölcsődei csoportba bábelőadást, énekes játékot bemutatni, ezzel is emelve a közelgő ünnep, jeles nap fényét.

Az óvoda és az iskola

A gyermek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíró-képességét, az óvodából az iskolába átmenet.

Tartalmas kapcsolatot igyekszünk kialakítani az Általános Iskolákkal, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: a volt nagycsoportos óvónők ellátogatnak az első osztályba abból a célból, hogy megismerjék az iskola oktatási módszereit. A tanítókat meghívjuk a nagycsoportosokhoz. Ezen a találkozón lehetőség nyílik arra, hogy teljesebb képet kaphassanak az óvoda mindennapi életéről, nevelő-fejlesztő munkájáról. A kölcsönös

érdeklődés, tisztelet és a gyermek megismerése alapján hangoljuk össze nevelési törekvéseinket. A nagycsoportos óvodások tavasszal ellátogatnak az első osztályokba, hogy színes, vonzó tapasztalatok megszerzésével érzelmileg közelebb kerülhessenek az iskolai élethez.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Korrekt, napi kapcsolatot ápolunk fenntartónkkal. Intézményi működésünk egyik alappillérenek tekintjük e kapcsolatot. Intézményértékelési folyamatunkban közvetlen partnerként jelöltük meg önkormányzatunkat.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Kapcsolatot tartunk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az segítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A székhely intézmény és a tagintézmény és tagóvodák kapcsolata

Folyamatos kapcsolatot tartunk a tagintézménnyel és a tagóvodákkal a hatékony és egységes nevelőmunka érdekében. Belső hospitálásokat szervezünk, tapasztalatszerzés, átadás és egymástól való tanulás céljából. Közös rendezvényeket szervezünk a gyermekekkel és a munkatársakkal. (Sport napok, kirándulások, értekezletek, munkatársi összejövetelek).

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékozódás, megbeszélések, értekezletek.

Külhoni, magyar óvodával való szakmai kapcsolat kiépítése, fenntartása.

Igyekszünk a hozzánk földrajzilag közel fekvő felvidéki óvodákkal felvenni a kapcsolatot, majd ennek fenntartása érdekében lehetőséget biztosítunk kölcsönös látogatásokra, szakmai megbeszélésekre, népi játékok bemutatására.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Tartalmai kapcsolatot alakítunk ki:

- a programot adaptáló óvodákkal, az ehhez tartozó műhelyekkel
- a nemzetiségi önkormányzatokkal

- a szakvizsgás képzéseket és konferenciákat szervező főiskolákkal
- a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel
- a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal
- az egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos)
- a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel.

A PROGRAM ERŐFORRÁSAI

Személyi feltételek

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvodapedagógus végzi. Személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus felvállalja a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. Az e programot megvalósító óvodapedagógus közvetíti a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmaz egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak igénye van az önművelésre, a körülményekhez képest lehetőséget teremt szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. A párok együtt terveznek, összehangoltan, feladatokat megosztva dolgoznak. Képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.)

Az óvodapedagógusok gondoskodnak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatják.

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiéniájának megteremtésében.

Szakmai csoportokat, munkaközösségeket alakítunk ki egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez, valamint a szervezet társas, szakmai kapcsolatának karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.

A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodában folyó munkát az óvodavezető koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, minőségirányítási, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető pontosan, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes, önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segít, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, nem simulnak bele az összhangba”. (Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. 1997.) Az óvodatitkár a vezető közvetlen munkatársa, segíti az adminisztrációs, illetve a szervezési feladatok ellátásában minden területen.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó, személye.

Telephelyeink közötti együttműködés:

Szakmai napok, nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, közös rendezvények, team munkák, érdeklődéstől függően kölcsönös hospitálások, közös kirándulások formájában valósul meg.

Dajkák:

A pedagógiai munka közvetlen segítői, dajkái szakképzettséggel rendelkeznek. Tevékenyen vesznek részt az erkölcsi, szociális képességek fejlesztésében, az egészséges életmód

szokásainak megtervezésében, elemzésében, értékelésében. Gondoskodjanak az óvoda tisztaságáról, működjenek közre az óvoda szépítésében.

Intézményvezető:

Koordinálja, irányítja az óvodában és a tagóvodában, folyó pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, közéleti, minőségirányítási és menedzselési feladatokat.

Intézményvezető-helyettes

A nevelőtestület kisebb közösségeinek munkáját intézményvezetői egyeztetés és munkamegosztás alapján önállóan és felelősséggel irányítja.

TÁRGYI FELTÉTELEK

- Esztétikus mesesarok (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, bábtartók, paraván, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc mágikus báb, jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek az átváltozáshoz, esztétikus meséskönyvek, stb.
- Esztétikus énekes sarok, olyan tér a szobában, ahol 6 gyermek ülve megfér, hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek- óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, harangjáték, csengősor, szimbólumok a tanult dalokról
- Esztétikus alkotósarok képalakításhoz, különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, szivacshengerek, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, linólapok, szövőkeretek, agyag, mintázó eszközök, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos térben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség a mini galériának, amelyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat
- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó,
- Fényképezőgép, magnó

- Magnófelvételek lejátszási lehetőséggel: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élményközvetítéshez, a vadállatok életének megismertetéséhez.
- Esztétikus polc a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített évszakjelenségeit bemutató albumok.
- Az erdei óvodai programokhoz hátizsák, nagyítók, esőkabátok, kulacsok, stb.
- Az udvaron a zajtól védettebb rész, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek
- Futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják
- Különböző kézi szerek a mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók
- A szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzék, amit még gazdagítottunk számos módszertani kiadvánnyal
- Az óvoda színvilágának megkomponálása, az ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése
- Esztétikus tájékoztató táblák a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEINK, AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEINK ÉS A GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

Céljaink:

- a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése
- a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának elősegítése.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 1. § (1) bekezdése szerint a köznevelési rendszer alapvető célja és elve a gyermekek harmonikus, lelki, testi és értelmi fejlődését,

készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevelni.

Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás. A (2) bekezdés szerint a köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.

A (3) bekezdés szerint a nevelési-oktatási intézmények pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

Közös feladatunk a tankötelezettség teljesítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése.

Az óvodai nevelés során pedagógiai eszközökkel kell feltárni és megszüntetni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. Amennyiben ettől kellő eredmény nem várható, a gyermekjóléti szolgálat nyújthat segítséget, majd szükség esetén hatósági intézkedést kell kezdeményezni.

Általános feladataink

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető zökkenő mentesebbé tenni (anyás beszoktatás);
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.

- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- A tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutási javaslattal élni.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítását megszervezni, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíteni.
- Jó kapcsolatot kiépíteni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveivel, személyeivel.
- A prevenció minden gyermekre történő kiterjesztését megvalósítani.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ebben a feladattervben konkrét tevékenységeket jelöl a felelős meghatározásával együtt.
- A nevelési év elején minden újonnan szerveződött csoport szülői értekezletén tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen, óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Közreműködik a helyi nevelési program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában az óvodavezető szakembereként.

- Évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy az illetékes önkormányzati előadóval és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően.
- Munkájáról évente egyszer beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.
- Folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a gyámhatósággal, a nevelési tanácsadóval, a pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt a vezető és kollégái tudomására hozza.
- Fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, illetve a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását;
- Ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában (gyermekjóléti szolgálat, gyámügyi előadó, védőnő, orvos, jegyző);
- Az intézményben jól látható helyen kiteszi a gyermekvédelmi intézmények címét, telefonszámát.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozók között;
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel együtt végzi.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Elősegíti az óvónők felderítő-tevékenységét. Továbbképzést tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, az egyes gyermekek érdekében teendő intézkedésekhez tanácsot ad.
- Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében, ahol szükséges.

- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában – mint a vezető óvónő szakembere.

Az óvodavezető feladatai

A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is. A védő-óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. Fontos, hogy a gyermekeknek megtanítsuk a különböző veszélykerülő magatartási formákat, technikákat. Ebbe a szülőket is bevonjuk.

A rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja. Az egészséges életmód biztosítása az étkeztetés szervezésével is összefügg. A szülők segítségével zöldség és gyümölcsnapokat tartunk.

Fontos feladat az iskolakészültség szempontjából, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor betölti a harmadik életévét. Ennek érdekében a jegyzőnek jelezzük, ha ebben az életkorban az intézményünkbe beíratott gyermek nem jár rendszeresen óvodába. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme is a gyermekvédelemhez tartozik. Betartása és betartatása vezetői feladat.

Az óvodai dolgozókat hivatali titoktartás kötelezi, amely minden dolgozónak kötelessége betartani!

Speciális gyermekvédelmi feladatok

- A gyermekvédelmi felelősök elkészítik az új nyilvántartó lapokat, illetve folyamatosan vezetik a már meglévőket.
- A csoportos óvónők, illetve a szülők jelzései, kérései alapján az anyagilag hátrányos helyzetű családok részére étkezési hozzájáruláshoz, rendszeres gyermekvédelmi támogatáshoz javaslattal élünk az önkormányzat gyámügyi osztálya felé.
- Kapcsolatban vagyunk az iskola gyermekvédelmi felelősével. Konzultálunk a gyermekvédelmi esetekről, érdeklődünk volt óvodásaink hogylétéről, fejlődéséről a Gyermekjóléti Szolgálat által megszervezett esetmegbeszéléseken.

- Kapcsolatban állunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámügyi Osztállyal. A családsegítő által szervezett esetmegbeszéléseken aktívan részt veszünk, konzultálunk az egyes esetekről.

Pedagógiai feladatok

- A csoportos óvónők a családlátogatások során felméri a családi körülményeket, a gyermekvédelem szempontjából nyilvántartandó eseteket – különös tekintettel az újonnan óvodába kerülő gyermekek körében. A szerzett tapasztalatok alapján, jeleznek a gyermekvédelmi felelősnek.
- Feltérképezzük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket, családokat a családlátogatások, illetve egyéni beszélgetések alapján.
- A nagycsoportot vezető óvónők és az óvodavezető együttes megbeszélése, felmérése alapján döntjük el, hogy melyik nagycsoportosnak van szüksége a beiskolázás előtti nevelési tanácsadói vizsgálatra.
- Figyelemmel kísérjük a család szerkezetében történt változásokat, a lelkileg sérült gyermekek krízisen való átsegítését, súlyosabb esetben pszichológussal, illetve a Gyermekjóléti Szolgálattal konzultálunk.
- Családi napokat szervezünk, ahol az együttnevelés módszere valósítható meg. Így a szülő mintát kap az óvodai nevelési módszerekről, az iskolakészültségről, a családok lakáskörülményeiről, a szociokulturális háttérrel statisztikai nyilvántartást készítünk abból a célból, hogy a háttérrel megismerve csökkenthessük a veszélyeztetett gyermekek létszámát.

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÜK ELŐSEGÍTÉSE

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 12. pontja szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, aki sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási,

magatartási nehézséggel küzd, vagy kiemelten tehetséges, továbbá a gyermekvédelmi törvény szerint hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőnek nevezzük azt a gyermeket, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolatai problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséget minden esetben a pedagógiai szakszolgálatok határozzák meg. Az általuk kiállított szakvélemény alapján kell meghatároznunk e gyermekek fejlesztését.

A fejlesztés menetét a Fejlődésnaplóban a Fejlesztési tervben rögzítjük, és a különböző szakemberekkel (logopédus, gyógypedagógus, pszichológus) történő konzultációkat is itt jelöljük. A tanulási problémákkal küzdő gyermekeket két csoportba sorolhatjuk: *tanulási nehézséggel küzdők* (pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok); *tanulási zavarral küzdők* (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba). A magatartászavarok miatt problémás gyermekeket szintén két csoportba sorolhatjuk: *visszahúzódo (regresszív) és depresszív viselkedésű* gyermekek (pl. félénk, csendes, visszahúzódo); *ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű* gyermekek (pl. engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív...).

A TEHETSÉGES GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSI FELADATAI

„A tehetség velünk született, adottságokra épülő, gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt hoz létre.”¹ A kutatások szerint a népesség 2,3%-a sorolható a **tehetséges** kategóriába. A tehetség kibontakoztatása a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. Fontos, hogy mind a pedagógus, mind a család felismerje azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása sejteti a tehetséget.

A 2011. évi CXCV. törvény kiemelt célja a nevelés- oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása, és a tehetséggondozás.

1.§ (1) A törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel.

A törvény deklarálja, hogy a nevelésben a prevenció, korrekció munka mellett a tehetséggondozásnak is helye van.

Geffert Éva és Herskovits Mária kutatási eredményeit alapul véve a következő kategóriák és azok jellemzői adhatnak szempontot a pedagógusok számára, ami alapján a tehetség felismerhető:

Az ismeretszerzés jellemzői:

- nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról
- szókincsük gazdag, szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak
- beszédük folyamatos, kifejező
- gyorsan megjegyzik a tényeket
- gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat
- a jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbségeket keresik
- gyorsan tudnak érvényes állításokat felállítani
- jó megfigyelők, és megfigyeléseiket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani
- szeretik az enciklopédiákat, atlaszokat
- megpróbálják a bonyolult dolgokat megérteni oly módon, hogy áttekinthető egységekre bontják szét
- kritikusan, függetlenül gondolkodnak, értékelik a helyzeteket

Motiváció

- az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak
- igyekeznek feladataikat befejezni, zavarja őket, ha félbe kell szakítani elfoglaltságukat
- a mechanikusan ismétlődő feladatok untatják őket
- ha a feladat érdekli őket, alig igényelnek külső biztatást
- tökéletességre törekszenek
- önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával vagy eredményével
- szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végiggondolására
- magas célokat tűznek ki, és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, míg feltétlenül szükséges.

Kreativitás

- sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg
- egy kérdés vagy probléma felmerülésekor sok ötletet vagy megoldási lehetőséget sorolnak fel
- gyakran szokatlan, furcsa vagy meglepően frappáns, okos válaszokat adnak
- véleményüket nem rejtik véka alá
- nem értékelik a sablonos megoldásokat, inkább kockáztatják, hogy tévednek
- gondolatban gyakran végigjátszanak szituációkat, és megváltoztatják azokat
- kifejezett humorérzékük van, de a kisgyerekes gügyögés idegesíti őket
- kifejezetten érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt (tánc, ének, mesék, versek, zene)
- szeretik a szépet, és könnyen észreveszik a művészi részleteket

- eredeti, színes fantáziaviláguk van.

Szociális viselkedés:

- sokat foglalkoznak olyan fogalmakkal, mint igazságos-igazságtalan, jó-rossz, és készek a tekintéllyel szembeszegülni
- nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy mások legyenek, mint a többiek
- ha más véleményük van, akkor provokálják a többieket, és vállalják a konfliktusokat
- egyéniségek, individualisták, mennek a maguk útján
- nem fogadnak el tekintély alapon véleményt anélkül, hogy azt kritikusan át ne gondolnák, elemeznék
- felelősséget tudnak vállalni, tervezésben és szervezésben megbízhatók
- általában kijönnek kortársaikkal, bár néha türelmetlenek velük, barátaikat azonban hasonló képességűek közül választják
- jól tudnak beszélgetni idősebb gyermekekkel vagy felnőttekkel
- hajlamosak arra, hogy ők határozzák meg a helyzeteket és mások viselkedését
- könnyen beleélik magukat, és ezért nyitottak szociális problémákra.

Intézményünkben a 2016/2017-es nevelési évtől egy **mozgásos-kinesztetikus** tehetségműhelyt működtetünk. A tagóvodáinkban eddig a kis létszámok miatt egyéni tehetséggondozás folyt, amit egyéni haladási naplóba rögzítettek. 2022 szeptember 01-től minden csoportban beindítjuk a tehetségműhelyeket.

A tehetséggondozói rendszer működtetésének célja:

- A tehetséggondozás új szemléletének kialakítása
- A tehetség ígéreték kibontakoztatása
- Módszertani kultúránk gazdagítása a tehetséggondozás terén

A tehetséggondozói tevékenységünk alapelvei:

- Elfogadjuk azt a tényt, hogy minden gyermek tehetséges valamiben
- A teljes személyiség kibontakoztatásával vállaljuk a speciális tehetség fejlesztését
- Elkötelezettek vagyunk a tehetséggondozás magas színvonalú megvalósítása mellett
- A tehetséggondozás folyamatában tovább fejlesztjük kapcsolatunkat a családokkal

Tehetséggondozói feladataink:

Tehetséggondozó rendszerünket a Nagy Jenőné által átdolgozott óvodai modell alapján építettük ki /MÖNKS-RENZULLI-CZEIZEL/.

- A programba beépítettük a GAGNÉ-Féle modellt is.
- Alkalmazzuk a gazdagítási triád-modellt.
- Kidolgozzuk intézményünk tehetséggondozó rendszerét.
- Megteremtjük a megvalósítás személyi és tárgyi feltételeit.

A komplex tehetséggondozó program összetevői:

- Erős oldal fejlesztése
- Gyenge oldal fejlesztése
- Megfelelő légkör biztosítása
- Lazító programok

A tehetséggondozó foglalkozások felépítése:

Kreatív keretcím, tartalom, feladatok megtervezése szerint

- Fantázia játék-felfedező játék /kreativitás/
- Képességfejlesztő játék /bemeneti mérésre alapozva/
- Élmény játék /kreativitás/
- Értékelés

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSI FELADATAI

Óvodánk a 2007/2008-as nevelési évtől felvállalta a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációs fejlesztését. Az irányelveket mellékletben rögzítettük.

Óvodánk alapító okirata tartalmazza az SNI gyermekek integrált óvodai nevelését, ellátását.

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igény az az állapot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés eléréséhez sajátos pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosítása szükséges.

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos.
- A megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okokra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van ahhoz, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges gondozást a gyermek életkorától függően, a szakértői véleményekben foglaltak szerint biztosítjuk, gondoskodunk a megfelelő személyi-és tárgyi feltételekről.

Munkánk során biztosítjuk:

- A fogyatékoság típusának megfelelő szakos gyógypedagógust
- A speciális eszközöket
- Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat
- Szakszolgálatok igénybe vételét
- A szakmai szolgáltatásokat.

Az eredményes munka érdekében fontos a különböző szakmák összehangolt együttműködése (védőnő, óvodapedagógus, gyógypedagógus, pszichológus).

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Nevelőtestületünk törekszik arra, hogy az integráltan fejlesztett gyermekek számára a lehetőségeinkhez mérten biztosítsuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz. Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedését, fejlődését, az együtt haladás lehetőségét tekintjük, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják.

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása, A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a sérülésspecifikusság alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel és az együttműködéshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusok vesznek részt.
- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készítenek, individuális módszereket, technikákat alkalmaznak.
- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a gyermek fejlődésének elemzése alapján, szükség esetén eljárásaikat megváltoztatják, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztják.
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresnek.
- Alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.
- Együttműködnek a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba.

A gyógypedagógus feladatai az együttműködés során:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását.
- Javaslatot tesz a gyógypedagógiai-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segítséget nyújt a szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségeiről.

- Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait.
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

3. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

Óvodánk az alábbi fogyatékos gyermekek integrált nevelését vállalja fel.

Mozgásban akadályozott

Látássérült

Hallássérült

A tanulásban-és értelmileg akadályozott gyermek

Beszéd fogyatékos

Autista

1. Mozgásban akadályozott gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

Mozgáskorlátozott az a gyermek, akinél a tartó és/ vagy a mozgató szervrendszer veleszületett vagy szerzett sérülése, károsodás és/ vagy funkciózavara következtében a mozgásos tapasztalatszerzés, a szocializáció jelentős és maradandó akadályozottsága áll fenn.

a. Fontos az életkornak megfelelő tapasztalatok nyújtása, a speciális, egyénre szabott megsegítés, mozgásnevelés, akadálymentes környezet biztosítása.

b. Fontos feladat a gyermekcsoport megfelelő felkészítése, ezáltal a gyermek segítése a beilleszkedésben. Figyelmet kell fordítani a környezet megfelelő átalakítására, úgy, hogy az ne jelentsen akadályt a gyermek számára a közlekedésben.

c. A gyermek különleges nevelési szükségleteit be kell építeni az óvodai nevelésbe, a napirendbe, az óvodai foglalkozásokba. Az egyéni és differenciált bánásmód elvét kell érvényesíteni az eredményesség érdekében, amelyek lehetnek.

Speciális foglalkozások (egyéni, vagy csoportos mozgásnevelés, egyéni korrekciós foglalkozások, logopédiai foglalkozások, mindennapi testnevelés adaptálása).

Egyéni differenciált módszerek, speciális eszközök használata, egyéni feladatok és eltérő segítő módok.

A gyermek tevékenységformáinak speciális megsegítése a környezet módosításával, speciális szék és asztal, evőeszköz stb. alkalmazásával.

d. A tanulásra való képesség segítése, előkészítése.

Az iskolára való alkalmasság felkészítése során az érdeklődés, a hallási figyelem felkeltése, a szavak értelmezésének gyakorlása, a szókincs fejlesztése, a térbeli tájékozódás, vizuális megkülönböztetés, tér-és irányérzékelés fejlesztése épül be az óvodai foglalkozásokba.

A fejlesztések során ki kell alakítanunk a mozgáskorlátozott gyermekben a megfelelő önbizalmat, célunk a pozitív énkép kialakítása kell, hogy legyen.

Törekednünk kell az integráció során a szocializációs kapcsolatok fejlesztésére is.

Gyógypedagógiai fejlesztésüket utazó tanári hálózat megszervezésével **szomatopedagógussal** biztosítjuk.

2. A látássérült gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

Látássérült az a gyermek, akinek a jobbik szemén maximális korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a, vagy ennél kevesebb, ill. látótérszűkülete több 20 foknál.

A 3-6 éves korú kisgyermek számára fontos szintér az óvoda, ahol olyan ismeretekre tehetnek szert, amellyel biztosan eligazodhatnak az őket körülvevő világban. Fejlesztésünkben nagyon fontos, hogy a meglévő látásmaradvány segítségével valósítsuk meg személyiségfejlesztését.

Fejlesztésük fő területei a következők:

- **Önkiszolgálás**, során nő a gyermek önállósága és aktivitása. Meg kell tanulnia öltözőszekrényének, ruhadarabjainak helyét. Ezek megkülönböztetésére támpontot kell adnunk.

Étkezéseknél közölni kell, milyen ételféleség van a tányéron és az hol helyezkedik el. Minden tevékenységéhez olyan támpontokat kell játékosan találnunk, amellyel segítjük a tájékozódásban.

- **Mozgás, tájékozódás**

Fel kell oldanunk a látás nehézsége miatt kialakult gátlásokat a gyermekben, fokozatosan meg kell ismertetnünk vele a csoportszoba, ill. az óvoda környezetét. Célunk legyen, hogy a gyermek bátran és cselekvően mozogjon társai között.

- **Finommozgás, manipuláció**

Különös gondot kell fordítanunk a környezettel való ismerkedés során arra, hogy az épen maradt érzékszervek segítségével fejlesszük a gyermek képességeit. A tapintás útján szerzett információk fontos szerepet töltenek be a világ megismerésében, sokféle gondolkodási funkció fejleszthető ennek során.

- **Hallás**

Fontos feladat a hallásfejlesztés is, amely szintén információt nyújt, irányítja az érdeklődést, figyelmet, ösztönző hatással van a mozgásra, aktivitásra, segít a tájékozódásban.

- **Szaglás, ízlelés**

Fejlesztésük szintén a tájékozódást segíti elő, amit fejleszthetünk pl. fűszerek kóstolgatásával, vagy illatok felhasználásával

- **Kommunikáció, beszéd**

Nagy gondot kell fordítani a szókincsfejlesztésre, a megismerendő tárgyakat, eszközöket igyekezzünk kézzelfoghatóvá tenni, vagyis a gyermek mindig tapogassa le annak jellegzetes formáját.

- Mindezeket a játékba ágyazottan valósítsuk meg, hiszen a látássérült kisgyermek számára is a játék a legfontosabb tevékenység, ennek során tanul a legtöbbet környezetéről.
- Ezenkívül nagyon fontos, hogy tanítsuk rendszeretetre, tanulják meg a szem és a kéz tisztántartásának fontosságát.

Az óvodáskor végére legyenek megfelelő önbizalmuk és bátran lépjek át az iskola kapuját.

Gyógypedagógiai megsegítésüket az utazó tanári hálózat igénybevételével valósítjuk meg és **tiflopedagógust** alkalmazunk a feladatra.

3. A hallássérült gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

Hallássérült az a gyermek, akinek hallásvesztése oly mértékben korlátozza a gyermeket a fejlődési, nevelési és tanulási lehetőségeiben, hogy eredményes fejlesztéséhez gyógypedagógiai támogatás szükséges.

Az óvodai nevelés egész időtartamát át kell, hogy hassa a hallásnevelés, a nyelvi kommunikáció megalapozása. Ennek kertében fejleszteni kell a beszédértést, a szájról olvasási készséget, szükség esetén az ujj-ábécét.

Gyakorlati teendők

- Az óvónő mindig úgy beszéljen a gyermekhez, hogy az láthassa a száját. Mindig sokat beszéljünk a gyermekhez, és sokat ismételjük meg az elmondottakat, így jobban rögzülnek a hallottak
- Maximálisan támaszkodni kell a hallásmaradványra a fejlesztések során.
- A gyermek csak annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van, különben elbizonytalanodik és önállótlanává válik.
- Kiemelten fontos itt is a játéktevékenységekbe ágyazott információnyújtás, ahol feladatunk a kiejtés javítása, szókinszfejlesztés, a nyelv grammatikai-szintaktikai struktúrájának elsajátítása, összefüggő beszéd kialakítása.
- Hallókészülék szükségessége esetén meg kell tanítanunk annak használatát.

A gyógypedagógiai fejlesztést utazó tanárral, ún. **szurdopedagógussal** valósítjuk meg.

4. A tanulásban akadályozott gyermekek és az értelmileg akadályozott gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek a mentálisan sérültek egyik alcsoportját képviselik.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékosokkal való együttnevelés. Az értelmileg akadályozott gyermeket akkor fogadjuk be az óvodába, ha szocializálható a csoportban.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél.

Célunk az, hogy a csoporton belül a belső differenciálás kereteit kihasználva történjen a gyermekek nevelése.

Az óvodában elsősorban a játékos tevékenységek képezik a gyermekek mindennapi szükségleteit, ezért ezeket a tevékenységeket kell a tanulás szolgálatába állítanunk.

Az iskola-előkészítés feladataira koncentrálna a napi feladatokban a nagymozgások fejlesztése, játékos formában különböző egyensúlyfeladatok végzése, a vestibuláris rendszer ingerlése alapozza meg az észlelés fejlődését.

Fejlesztési területek:

- Taktilis észlelés, tárgyak csoportosítása, halmazok képzése különböző játékok segítségével, törekedni kell, a közvetlen tapasztalatszerzésre és gondoskodni kell egy-egy új ismeret sokszori gyakorlásáról.
- Auditív észlelés zörejhangok segítségével
- Vizuális észlelés különböző formák összehasonlításával, csoportosításával, alakháttér fejlesztése.
- Fontos feladatunk a finommotorika fejlesztése is a különböző játékos tevékenységek gyakorlása során. Mindig szem előtt kell tartanunk azonban, hogy csak apró lépésekben haladjunk előre, és győződjünk meg arról, hogy a gyermek valóban elsajátította-e az általunk nyújtott ismereteket.
- Ezeknek a gyerekeknek a napi munka során sok dicséretre van szükségük, minden egyes tevékenységükben meg kell keresni azt a pozitív elemet, ami megerősítést igényel, és amely a következő lépés alapjául szolgálhat.
- Segítenünk kell a társakkal való együttműködést, meg kell előznünk az ebből adódó konfliktusok kialakulását.
- A napi önkiszolgáló tevékenységek is lehetőséget adnak a gyermek fejlesztésére. Az öltözködés során fejlesztjük a gyermek testsémáját, az egyes testrészek megnevezésével, a szerialitást az egyes ruhadarabok felvételének sorrendjével. A bal-jobb differenciálása a bal-jobb láb és kéz megnevezésével, megerősítésével történik.

- Ismerkedünk a színekkel, anyagokat, ruhadarabokat tapintunk, tulajdonságaikkal ismerkedünk.

A tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott gyermekeink gyógypedagógiai fejlesztéséről a **tanulásban akadályozott szakos gyógypedagógusunk** gondoskodik.

5. A beszéd fogyatékos gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

A beszéd fogyatékos (súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája, ill. a beszédhibához csatlakozó tanulási és/ vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánulhat meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex- az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó-nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelésünk során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, a koordinációs képesség fejlesztése segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

- Fontos, hogy minden lehetséges alkalmat ragadjunk meg a gyermek beszéltetésére, játékosan oldjuk beszédfélelmüket, sokat beszéljünk hozzájuk és türelmesen várjuk, ki mit szeretnének közölni velünk.
- A beszéd fejlesztését kiválóan elősegítik a mesék, versek, mondókák, nyelvtörők stb. A lényeg az, hogy minél több olyan kommunikációs helyzetet teremtsünk, amelyben gyermekeink szívesen és sokat beszélgetnek mind a felnőttekkel, mind pedig társaikkal.

Az óvodapedagógusoknak a napi munka során kiemelten kell kezelni a beszédhibás gyermekek kommunikációs fejlesztését, természetesen olyan készségfejlesztő gyakorlatok végzésével,

amely a kompetenciakörébe tartozik, pl. nyelv-ajakügyesítő gyakorlatok, ritmusgyakorlatok, szókincsfejlesztés stb.

A beszéd fogyatékos gyermekek szakszerű ellátását a **Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa** végzi intézményünkben.

6. Az autisztikus gyermekek integrált fejlesztése, elérendő követelmények

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési képességek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

Az ilyen kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiáját minél hamarabb el kell kezdeni, ez enyhítheti a fejlődés devianciáját.

Amennyiben mentális szintje megengedi, óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált-vizuálisan segített-kommunikációs eszköztárral. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Ennek érdekében az egész óvodai nevelőmunka, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött időt felhasználjuk a fejlesztésre.

A fejlesztések során az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása a célravezető.

Az óvodai fejlesztés alapja a pszichológiai képességmérés.

A fejlődési szint és a szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezeten kívül speciális szakember (**gyógypedagógus, pszichológus, logopédus**) is szükséges.

Valamennyi fogyatékosági típusnál nagyon fontos a szocializációs kapcsolatok fejlesztése a csoportban. Az óvodapedagógusoknak arra kell törekedniük, hogy a többségi gyermekek elfogadják fogyatékos társaikat és segítsék őket a szocializációs beilleszkedésben. Válgják természetessé számukra a másság elfogadása. Minél korábban jelenik meg egy gyermekcsoportban az integrációs gyakorlat, annál biztosabb, hogy a többségi gyermekek számára természetesek lesznek olyan erkölcsi tulajdonságok, mint az elfogadás, a tolerancia és a segítőkészség.

HELYI ÓVODAI INTEGRÁCIÓS PROGRAM

A Helyi Óvodai Integrációs Program készítésének jogszabályi hivatkozásai:

- a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 39/D. § (9) bekezdésnek megfelelően, mely szerint, ha az óvoda az oktatási és kulturális miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést, külön jogszabályban meghatározottak szerint – nyilvános pályázat útján – e feladat ellátásához külön támogatást igényelhet. A támogatás igénybevételével kapcsolatos szabályokról külön jogszabály rendelkezik.
- Óvodai Integrációs Program, mely nem ad meg részletes pedagógiai tartalmakat, választandó nevelési tervet, nem nevez meg, nem ír le konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja azt a pedagógiai alapellátást, amelyet megfelelően használnak az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében.

A Helyi Óvodai Integrációs Program céljai:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HH és HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyt az iskolakezdéshez.
- Az óvodából iskolába menő HH és HHH gyermekek évről – évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.

- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Nemzetiségi Önkormányzattal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

A Helyi Óvodai Integrációs Program hatóköre:

Az óvodába járó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kiknek mindenkor létszáma az óvoda „Hátrányos Helyzetű” és „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek” nyilvántartásában kerül kimutatásra. A kimutatás fellelhetősége: intézményvezető irodában.

A Helyi Óvodai Integrációs Program jellemzői:

- gyermekközpontú és család-orientált szemlélet,
- olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymás kiegészítőnek tartja.

A célok elérése érdekében a Helyi Óvodai Pedagógiai Programunk cél, feladat és tevékenységrendszerébe integráltan beépülve.

FELADATAINK

1. Szervezési feladatok

1. Szervezési feladatok				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás	Eredményességi mutató
1.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
A HH és a HHH Gyermekek be óvodázásáért felelős óvodapedagógusok kijelölése	Óvodavezető	Mindenkor nevelési év április 30.	Megbízás	
Kapcsolatfelvétel	a Be	Mindenkor	Munkaterv	

védőnővel	óvodázásért felelős óvodapedagógusok	nevelési év április 20- május 31-ig		Az óvoda körzetében a HH és a HHH gyermekek minden nevelési évben be óvodázása 100 %-os
Kapcsolatfelvétel a fenntartó önkormányzat anyakönyvi nyilvántartó rendszerével	Óvodavezető		Anyakönyvi kimutatás	
A védőnő, a Családsegítő Szolgálat és a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat bevonása a „felderítő-meggyőző” munkába	Be óvodázásért felelős óvodapedagógusok		Munkaterv	
Az óvodai előjegyzést követően, azon HH és HHH gyermekek meglátogatása, akik nem jelentkeztek óvodai felvételre		Mindenkori nevelési és 05.15-06.30.	Munkanapló Beszámoló	
Óvodába csalogató rendezvények „Nyitva van az ovikapu			Meghívók, Fotók, Videó felvételek	
1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás				
Csoportalakítás az integrált óvodai nevelésnek megfelelően	Óvodavezető Tagintézmény vezető	Minden nevelési év: 07.01.-08.31.	Felvételei és Mulasztási naplók, Kimutatás a HHH gyermekekről	Minden nevelési évben megfelelő a HH és a HHH gyermekek arányos elosztása a gyermekcsoportokban

1. Szervezési feladatok				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása				
Érzelem gazdag,		Folyamatos	Helyi Óvodai	

családias óvodai légkör kialakítása			Pedagógiai Program, Partneri elégedettség	
Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal való nyitott kapcsolat	Teljes dolgozói kör	Folyamatos	Felmérések dokumentációja, Csoportos és intézményi értékelések	
A HH és HHH gyermekek körében a Hiányzásuk, folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele	Csoportok óvoda- pedagógusai	Folyamatos Havi zárás: minden hó 05-ig	A HH és HHH gyermekek csoportos és intézményi nyilvántartása	A HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás nincs
Jelző rendszer működtetése a széles körű intézményi együttműködés keretében: orvos, védőnő, általános iskola, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat	Gyermekvédelmi felelősök	Folyamatos	Gyermekvédelmi munkaterv	

Pedagógiai munka kiemelt területei

2. Pedagógiai munka kiemelt területei				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
2.1 Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés				

A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Személyiségglap rendszer „anamnézis” fejezetének elkészítése az óvodába lépő HH és HHH gyermekek teljes körében	Csoportok óvodapedagógusai	Mindenkori nevelési év: 12.31.	Személyiségglap	Az egyénre szabott fejlesztés, differenciált személyiségfejlesztés valamennyi HH és HHH gyermek körében biztosított
---	----------------------------	--------------------------------	-----------------	---

2.2. Kommunikációs nevelés

Helyi Pedagógiai Programunk tevékenységrendszérének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HH és a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan, a tárgyi és humán erőforrás fejlesztés	Csoportok óvodapedagógusai	A nevelési év során folyamatos	Helyi Pedagógiai Program, Intézményi éves Munkaterv Csoportnaplók tervei Pontozásos fejlettségi mérés dokumentációja A Gyermekek Személyiségglap rendszere	A HH és HHH Gyermekek szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődés folyamatos. Az iskolába lépéskor a fejlettségi mérés eredménye e területen valamennyi HH és HHH gyermek körében eléri a „Befejező szintet” legalább 80 %-uk az „Optimum szintet”
---	----------------------------	--------------------------------	--	--

3. Érzelmi nevelés, szocializáció

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Az új HH és HHH gyermekek személyre szabott beszoktatása az óvodai életbe	Azon csoportok óvodapedagógusai, akiknek új HH és HHH gyermekeik vannak	Mindenkori nevelési év 11.30.	Beszoktatási terv Gyermekvédelmi munkaterv	A HHH gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe,

A csoportok szociometriai felmérése	Valamennyi óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év 11.30.	Szociometriai felmérés dokumentációja	szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékokban, tanulásban, programokban és a közösségért végzett munkában. Az óvodai csoportban évvégére nincs peremre szorult gyermek.
A szociometriai felmérés eredményeire épülő közösségi fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása		A szociometriai felmérést követően folyamatos	Csoportok projekttervei, Heti tervek, Gyermek Egyéni Fejlesztési terve	

INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI

- Logopédia, speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére.
- Speciális fejlesztési, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő gyermekek részére. Heti egy alkalommal a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei tartják.
- Hitoktatás. Tiszteletben tarjuk a szülők világnézeti – vallási meggyőződését. A szülők igényei alapján lehetővé tesszük, hogy heti egy alkalommal a gyermekek az egyházi személyek által szervezett fakultatív hitre nevelésben vegyenek részt.
- A szülők igényei alapján lehetőséget biztosítunk különböző tevékenységeken való részvételre: néptánc

A helyi nevelési program bevalásának vizsgálata

A program ellenőrzésében, értékelésében valamennyi óvodapedagógus részt vesz:

- A program milyen eredményeket hozott, a nevelőtestület milyen mértékben befolyásolta a programot, mit mutatnak a szülők visszajelzései.
- A tervezést követően 4 évenként a nevelési folyamat vizsgálata a kimenet oldalról. Mennyire sikeres óvodánk nevelő-fejlesztő munkája.

Célja: a hatékonyság, minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése, szaktanácsadó, szakértő segítése az értékelésben.

ÖSSZEGZÉS

Az óvoda Pedagógiai Programját a törvényi változások, az aktualitások és az intézményben történő változások miatt 2022. május 24-én módosítottuk.

Az óvodai mindennapi tevékenység során a gyermekek játékos tevékenykedtetésén keresztül az itt élő gyermeket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti és társadalmi környezetéről olyan tapasztalatok szerzéséhez hozzásegíteni, melyek életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő, biztonságos eligazodáshoz igényes, jó ízlésű, kreatív személyiséget sikerül nevelni.

Az itt dolgozó pedagógusok továbbra is folyamatos önképzéssel, szakmai ismereteinek bővítésével, a szülők, szakemberek aktív bevonásával, pályázati lehetőségeket megragadva a fenntartóval szorosan együttműködve – munkánk segítéséhez megnyerve – sikerül az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztését szolgálni. Az iskolai életre alkalmassá tenni és az iskolai munka folytatása során felnőtt korára igényes, a környezeti problémák iránt elkötelezett emberré nevelni.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte:

Szülői Közösség:

2022. május 20.

Elfogadta:

A Hegyközi Tündérvárás Óvoda Nevelőtestülete

2022. május 20.

Jóváhagyta:

Az intézmény vezetője:

2022. május 20.

Fenntartó:

2022. május 31.

Határozat száma: 34 /2022. (V.20.)

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed: A Hegyközi Tündérvárás Óvoda és Mini Bölcsőde óvodáinak nevelőtestületére, és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak körére.

Hatálybalépés ideje: 2022. szeptember 01.

Felülvizsgálat: 4, évente ill. szükség esetén

Nyilvánosságra hozatal módja: kifüggesztés, tájékoztatás, nyomtatott példányok elhelyezése, a vezetői irodákban.

Begala Andrásné

Intézményvezető